

საქმე #330210016001650133

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა საქართველოს სახელით

საქმე №ას-80-80-2018

ას-80-80-2018 მ-----ე

20 აპრილი, 2018 წელი,
ქ. თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

ეკატერინე გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მოსამართლეები: ზურაბ ძლიერიშვილი,
ბესარიონ ალავეძე

საქმის განხილვის ფორმა _ ზეპირი განხილვის გარეშე

კასატორი – შ---- მ-----ე (მოსარჩელე)

მოწინააღმდეგე მხარე – სს „ე-----ა“ (მოპასუხე)

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 ნოემბრის განჩინება

კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი
გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება

დავის საგანი – ზიანის ანაზღაურება

საკითხი, რომელზედაც მიღებულია განჩინება - საკასაციო საჩივრის
დაუშვებლად ცნობა

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ მ-----ში, შ---- მ-----ის (შემდეგში - მოსარჩელე, აპელანტი, კასატორი) საკუთრებაში ირიცხება მიწის ნაკვეთები საიდენტიფიკაციო კოდებით: 2----- და 2-----;
2. აღნიშნულ ნაკვეთებზე მდებარეობს 10 კვ.მ ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზი, რომელიც სს „ე-----ას“ (შემდეგში - მოპასუხე) კუთვნილება გახდა 2007 წლის 29 ივნისიდან.
- 2.1. აღნიშნულ საკარმიდამო ნაკვეთებზე ელექტროგადამცემი ხაზი მანამდე არსებობდა, ვიდრე იგი მოსარჩელის საკუთრება გახდებოდა.

3. სარჩელის მოთხოვნა და საფუძვლები

- 3.1. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა და და მოითხოვა მის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაკისრებოდა:
- 3.1. 1. ერთჯერადად გაჩეხილი ნარგავების ღირებულება - 3 912,00 ლარი;
- 3.1.2. 2007 წლის 29 ივნისიდან საკარმიდამო ნაკვეთზე არსებული ხელშეშლის გამო მიუღებელი სარგებელი - 7 127,00 ლარი;
- 3.1.3. ყოველწლიურად, აგვისტოს ბოლოს, კომპენსაციის - 1 053,05 ლარის გადახდა.
- 3.2. მოსარჩელის განმარტებით, მის საკუთრებაში არსებულ საკარმიდამო ნაკვეთებზე გადის არასტანდარტულ ბოძებზე დამონტაჟებული, 10 კვ.მ სიმძლავრის ელექტროგადამცემი ხაზი, რომელიც 2007 წლის 29 ივნისიდან მოპასუხეს ეკუთვნის. მოსარჩელის მტკიცებით, 2007 წლის 29 ივნისიდან, მოპასუხის წარმომადგენლები, კანონის ნორმათა უგულებელყოფით, მესაკუთრესთან შეუთანხმებლად, 3-4 წელიწადში ერთხელ, ელექტროგადამცემი ხაზის ორივე მხარეზე 6 მეტრის რადიუსში, მისი კუთვნილი ნარგავების გაჩეხვას ახორციელებენ;
- 3.3. მოსარჩელის მტკიცებით, 2016 წლის თებერვლის დასაწყისში, ერთჯერადად განხორციელებული გაჩეხვის შედეგად, მას 3912 ლარის ზიანი მიადგა, რაც დასტურდება როგორც სოფლის მოსახლეობის მიერ შედგენლი აქტით, ასევე - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს (შემდეგში: ექსპერტოზოს ეროვნული ბიურო) დასკვნით. გარდა ამისა, 2007 წლის 29 ივნისიდან, როდესაც ელექტროგადამცემი ხაზი მოპასუხის საკუთრებაში გადავიდა, ხსენებული ელექტროგადამცემი ხაზების გამო მოსარჩელე სრულად ვეღარ იყენებს კუთვნილ მიწის ნაკვეთს. მოსარჩელეს სრულად რომ გამოეყენებინა მის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთი, იგი დარგავდა თხილის ნერგებს, რის შედეგადაც, 2007 – 2016 წლებში, 7127 ლარის შემოსავალს მიიღებდა. მოსარჩელის მოსაზრებით, ელექტროგადამცემი ხაზების გამო, მიწის ნაკვეთს იგი ვერც შემდგომ წლებში იყენებდა, ამიტომ, მოპასუხემ მას,

კომპენსაციის სახით, ყოველწლიურად 1053.06 ლარი უნდა უხადოს (იხ.სასარჩელო განცხადება , ტ.1, ს.ფ. 1-26).

4. მოპასუხის შესაგებელი

4.1. მოპასუხემ მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და გამარტა, რომ მოსარჩელის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებაზე ელექტროგადამცემი ხაზები ჯერ კიდევ მაშინ იყო განლაგებული, ვიდრე მოსარჩელე ამ ნაკვეთების მესაკუთრე გახდებოდა, მან ასეთ მდგომარეობაში ჩაიბარა ნივთი, რაც გამორიცხავს მოსარჩელის პრეტენზიას, ამ უკანასკნელის მიერ წარდგენილი ექსპერტიზის დასკვნა კი არასანდოა. ამასთან, მოსარჩელე უთითებს, რომ მას ზიანი მიადგა 2007 წლიდან, შესაბამისად, მისი მოთხოვნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში - სსკ) 1008-ე მუხლის მიხედვით ხანდაზმულია (იხ. შესაგებელი, ტ.1, ს.ფ. 96-109).

5. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება და დასკვნები

5.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 28 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა:

5.2. სასამართლომ, საქმეში არსებულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, გამოიკვლია და დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-2 პუნქტებში ასახული ფაქტობრივი გარემოებანი, დავის მოსაწესრიგებლად გამოიყენა სსკ-ის 411-ე, 992-ე, 997-ე 1008-ე მუხლები და განმარტა:

5.2.1. სსკ-ის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი. იმისათვის, რომ მხარეს დაეკისროს ანაზღაურების ვალდებულება, უტყუარად უნდა დასტურდებოდეს სამართლებრივი ურთიერთობის სუბიექტის მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, ბრალი (განზრახვა, გაუფრთხილებლობა), შედეგი - ზიანი და მიზეზობრივი კავშირი პირის ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის. ნორმის შემადგენელ ელემენტთაგან თუნდაც ერთ-ერთის არარსებობა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნაზე უარის თქმის საფუძველია, ამასთან, ზიანის არსებობის ფაქტისა და ამ ზიანის სწორედ მოპასუხის ბრალეული ქმედებით გამოწვევის მტკიცების ტვირთი პროცესუალურად მოსარჩელეს ეკისრება. სსკ-ის 412-ე მუხლით კი დადგენილია, რომ ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში - სსსკ) მე-4 მუხლით დადგენილია, რომ სამართალწარმოება

მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. სსსკ-ის 102-ე მუხლის მიხედვით, მტკიცების ტვირთი ერთნაირად ეკისრებათ მხარეებს და ეს ტვირთი თანაბრად ნაწილდება მათ შორის. მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებები, რომლებზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნას. მოსარჩელე ვალდებულია სათანადოდ დაასაბუთოს სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობა, რაც მან ამ მოთხოვნის დამადასტურებელი, კანონშესაბამისი და უტყუარი მტკიცებულებების სასამართლოში წარდგენის გზით უნდა განახორციელოს იმგვარად, რომ მხოლოდ ზეპირი მითითებით არ შემოიფარგლოს.

5.2.2. სასარჩელო მოთხოვნის დადასტურების მიზნით სასამართლოში წარდგენილია სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს (შემდეგში: ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო) 2016 წლის 13 სექტემბრის №005483416 დასკვნა, რომლის მიხედვითაც 2----- საკადასტრო კოდით რეგისტრირებულ მიწის ნაკვეთზე მცენარეების მოჭრით მიყენებული ზიანის ოდენობა შეადგენს 3912,00 ლარს. მოპასუხემ მოსარჩელის მიერ წარდგენილი ექსპერტიზის დასკვნის ობიექტურობა სადავოდ მიიჩნია. სასამართლოს შეფასებით, ექსპერტიზის დასკვნით არ დასტურდება სადავო გარემოება იმის შესახებ, რომ მითითებული ნარგავები სწორედ მოპასუხემ მოჭრა. გარდა ამისა, დასკვნის მიხედვით, შეუძლებელია განისაზღვროს ნაკვეთში გამავალი ელექტროგადამცემი ხაზის მიმდებარე ტერიტორიაზე რამდენი მეტრის ნაწილშია მითითებული ნარგავები მოჭრილი, ან როდის არის მოჭრილი - მოსარჩელისთვის საკუთრებაში გადაცემამდე, თუ შემდეგ. ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნით არ დგინდებოდა სადავო გარემოება მოპასუხის მიერ ნარგავების უკანონოდ მოჭრის შესახებ.

5.2.3. სასამართლომ ასევე არ გაიზიარა მოწმე მ--- გ-----ის ჩვენება, რომელმაც სასამართლოზე თავდაპირველად განაცხადა, რომ მოსარჩელის ნაკვეთში ნარგავები 2016 წლის 8 თებერვალს გაჩეხეს. მოგვიანებით, როდესაც მოპასუხის წარმომადგენელმა მითითებულ ფაქტთან დაკავშირებით ინფორმაციის დაზუსტება მოითხოვა, მოწმემ განაცხადა, რომ ნარგავებს ეტაპობრივად ჭრიდნენ და მისთვის უცნობია, რომელი და რამდენი ნარგავი როდისაა მოჭრილი. ამასთან, მოწმემ მიუთითა, რომ ყველა ჯერზე მცენარეების განადგურება მოპასუხის წარმომადგენლების მიერ ხდებოდა, თუმცა, ამავე სხდომაზე მან დაადასტურა, რომ ნარგავების

მოჭრის ყველა შემთხვევას პირადად არ შესწრებია, თუმცა, როდესაც მიდიოდა ნაკვეთში, ხეები მოჭრილი ხვდებოდა (იხ. 2017 წლის 03 აპრილის სხდომის ოქმი, 16:22:20 – 16:40:37);

5.2.4. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოწმის ჩვენება არათანმიმდევრული და წინააღმდეგობრივი იყო, რაც მისი განმარტების სანდოობას ეჭვქვეშ აყენებდა.

5.2.5. სასამართლომ ასევე არასარწმუნოდ მიიჩნია მოწმე გ----- ვ-----ის ჩვენება, რომელმაც 2017 წლის 3 აპრილის სასამართლო სხდომაზე განაცხადა, რომ მას პირადად არ დაუნახავს, თუ ვინ მოჭრა მოსარჩელის მიწის ნაკვეთზე ნარგავები. მოწმის განმარტებით, მან სხვა პირებისაგან შეიტყო ის ფაქტი, რომ მოსარჩელის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე, სწორედ მოპასუხის თანამშრომლებმა გაჩეხეს მცენარეები (იხ. 2017 წლის 03 აპრილის სხდომის ოქმი, 16:44:13 – 17:10:02).

5.3. სასამართლომ გაიზიარა მოპასუხის მტკიცება სარჩელის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. მოსარჩელის განმარტებით, მის ნაკვეთზე მოპასუხის წარმომადგენლები 2007 წლიდან ნარგავებს სისტემატურად ჩეხავდნენ 3-4 წელიწადში ერთხელ. სსკ-ის 1008-ე მუხლის შესაბამისად, დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების ხანდაზმულობის ვადა არის სამი წელი იმ მომენტიდან, როცა დაზარალებულმა შეიტყო ზიანის ან ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის შესახებ. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ გამოიკვეთებოდა მოპასუხის მიერ 2007 წლიდან ჩადენილი ზიანის გამომწვევი უკანონო ქმედებები, მოსარჩელეს მხოლოდ სარჩელის შეტანამდე ბოლო სამი წლის პერიოდზე ექნებოდა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოსარჩელემ ვერ დაამტკიცა ის გარემოება, რაზედაც იგი სასარჩელო მოთხოვნებს ამყარებდა. მოსარჩელემ ვერ შეძლო დაემტკიცებინა ნარგავების უკანონო გაჩეხვისა და მოპასუხის მიერ მისთვის ზიანის მიყენების ფაქტი. შესაბამისად, მოსარჩელეს უარი ეთქვა გაჩეხილი ნარგავების ღირებულების - 3 912,00 ლარის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე.

5.4. მოსარჩელის მოთხოვნაზე მსჯელობისას, რომელიც ეხება მოპასუხისათვის 2007-2016 წლებში მიუღებელი სარგებლის 7 127,00 ლარის ანაზღაურებასა და ასევე, ყოველწლიურად 1053,05 ლარის დაკისრებას იმ პერიოდამდე, სანამ ელექტროადამცემი ხაზი იქნება მოსარჩელის ნაკვეთზე, სასამართლომ სსკ-ის 411-ე მუხლის დანაწესზე მიუთითა. დასახელებული ნორმის თანახმად, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს არა მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისისათვის, არამედ მიუღებელი შემოსავლისთვისაც. მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ

მიუღია პირს და რომელსაც იგი მიიღებდა ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო. მიუღებელი შემოსავალი სავარაუდო შემოსავალია და იგი თავისი ბუნებით გულისხმობს „წმინდა ეკონომიკურ დანაკარგს“, რომელიც ხელშეკრულების მხარემ განიცადა და რომელსაც ადგილი არ ექნებოდა, ხელშეკრულება რომ ჯეროვნად შესრულებულიყო. იმისათვის, რომ შემოსავალი მიუღებლად ჩაითვალოს, მას პირდაპირი და უშუალო კავშირი უნდა ჰქონდეს მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევასთან. პირდაპირ კავშირში იგულისხმება მოვლენების, მოქმედებისა და დამდგარი შედეგის ის ლოგიკური ბმა, რომელიც არ ტოვებს შემოსავლის მიღების რეალურ შესაძლებლობასთან დაკავშირებული ეჭვის საფუძველს (იხ. სუსგ № ას-459-438-2015, 07.10. 2015 წ.). მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურების საკითხის გადაწყვეტისას ზიანის ანაზღაურება უნდა განისაზღვროს მხოლოდ ობიექტური კრიტერიუმებით ისე, რომ ამას არ მოჰყვეს დაზარალებულის უსაფუძვლო გამდიდრება (იხ. სუსგ № ას-307-291-2011, 24.10.2011წ.).

5.5. სასამართლოს შეფასებით, მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელე მიუთითებს, რომ ეზღუდება საკუთრებით სარგებლობა, კერძოდ, ვერ ახერხებს 968.4 კვ.მ. ფართობზე თხილის გაშენებას და, შესაბამისად, ვერ მიიღო 7127,00 ლარის შემოსავალი. აღნიშნულის დადასტურების მიზნით მოსარჩელემ წარადგინა შპს „ფინანსური მართვის ჯგუფის“ მიერ მომზადებული საშემფასებლო ანგარიში, რომლის მიხედვითაც, ელექტროგადამცემი ხაზების ირგვლივ 968,4 კვ.მ ფართობის მიწის ნაკვეთზე ზიანი, საკუთრების შეზღუდული სარგებლობიდან 2007-2016 წლებში ჯამურად 7 127,00 ლარს, ხოლო წელიწადში მისაღები წმინდა მოგება - 1 053,06 ლარს შეადგენს. სასამართლოს განმარტებით, მხარეები სადავოდ არ ხდიან იმ ფაქტს, რომ მანამდე, ვიდრე უძრავი ქონება სარგებლობის უფლებით გადაეცემოდა კომლს, რომლის წევრიც იყო მოსარჩელე, ნაკვეთებზე მესაკუთრისთვის (მოსარგებლისთვის) გარკვეული შეზღუდვები უკვე დადგენილი იყო, ე.ი. მოსარჩელეს საკუთრებაში გადაეცა უძრავი ქონება მასზე უკვე განთავსებული ელექტროსადენებით. მხარეები სადავოდ არ ხდიან იმ ფაქტს, რომ მოსარჩელეს იქ არასოდეს ჰქონია თხილის ბაღი გაშენებული და ამგვარი ბაღი არ ყოფილა გაშენებული მოსარჩელისათვის ნაკვეთის საკუთრებაში გადაცემამდეც. შესაბამისად, სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოსარჩელე 2007-2016 წლებში 7 127 00 ლარის შემოსავალს ვერ მიიღებდა და მან ვერც წარადგინა მტკიცებულება, რომლითაც დაადასტურებდა, რომ ელექტროგადამცემი ხაზის არსებობამ მოსარჩელისათვის ეკონომიკური დანაკარგი განაპირობა.

5.6. სასამართლომ მიუთითა „ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის წესისა და მათი დაცვის ზონების დადგენის შესახებ“

საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის №366-ე დადგენილების მე-3 მუხლის მეორე პუნქტის „ა“, „გ“, „დ“ ქვეპუნქტებზე, რომელთა თანახმად, ტყის მასივების, ტყე-პარკების, ბაღების და მწვანე ნარგავების ტერიტორიებზე საჰაერო და საკაბელო ელექტროგადამცემი ხაზებისათვის განაკაფების სიგანე საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზებისათვის განისაზღვრება ნაკრძალებში, დასახლებათა გამწვანების ზონაში, პარკებში, საავტომობილო გზისა და რკინიგზის გასწვრივ ქარსაცავ ზოლში ჰორიზონტალური მანძილით საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის მაქსიმალურად გადახრილი განაპირა სადენებიდან ხეების ვარჯამდე, რომელიც 20 კვ-მდე უნდა იყოს არა ნაკლებ 2 მეტრი. მითითებული ვითარება ანალოგიურად წესრიგდებოდა „ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის წესისა და მათი დაცვის ზონების დადგენის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2009 წლის 27 დეკემბრის №964-ე ბრძანებულებით, რომელიც, საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის №366 დადგენილების ძალაში შესვლამდე მოქმედებდა. საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის ზემოხსენებული №366-ე დადგენილების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, აკრძალულია ნებისმიერი ქმედება, რომელსაც შეუძლია გამოიწვიოს ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობის ნორმალური ფუნქციონირების მოშლა, კერძოდ ელექტრული ქსელების ხაზობრივ ნაგებობებთან მისასვლელი გზების ლიკვიდირება ან ჩახერგვა, თუ არ არსებობს ალტერნატიული მისასვლელი (მისასვლელი გზა უნდა იყოს არანაკლებ 3 მეტრი სიგანის). მე-3 მუხლის მეორე პუნქტის მიხედვით, ბაღებისა და მწვანე ნარგავების ტერიტორიებზე საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზებისათვის განაკაფის სიგანე განისაზღვრება ხაზებისათვის 4 მეტრამდე სიმაღლის ტყეში და ნარგავებში - მანძილით განაპირა სადენებს შორის მანძილს დამატებული სამი მეტრი ორივე მხრიდან. 4 მეტრზე მეტი სიმაღლის ტყესა და ნარგავებში 10 კვ. ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის მაქსიმალურად გადახრილი განაპირა სადენებიდან ხეების ვარჯამდე უნდა იყოს არანაკლებ 2 მეტრი. საქართველოს მთავრობის №366-ე დადგენილების მე-4 მუხლის მეორე პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის ზონასა და განაკაფებში ელექტროგადამცემი ხაზის მფლობელი პირის წერილობითი თანხმობის გარეშე აკრძალულია მცენარეების, ხეების დარგვა, ღობეების, ცხოველების სადგომების, საკვებისა და სასუქების საწყობების მოწყობა და სხვ.; ამავე მუხლის მე-3 პუნქტით კი, ამ მუხლის მეორე პუნქტში მითითებული სამუშაოების ჩატარების მიზნით, დაინტერესებული პირის მიერ განცხადებით მიმართვიდან ერთი კვირის ვადაში, ელექტრული ქსელის მფლობელი პირი ვალდებულია, განმცხადებელს წერილობით

აცნობოს თანხმობა ან მოტივირებული უარი.

5.7. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მხარეები სადავოდ არ ხდიან იმ ფაქტს, რომ მოსარჩელეს მის ნაკვეთზე გამავალი ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის ზონასა და განაკაფებში თხილის ნერგების დარგვის მოთხოვნაზე თანხმობის მისაღებად შესაბამისი ორგანოსათვის არ მიუმართავს. სასამართლოს შეფასებით, ზემოაღნიშნული რეგულაციები ეჭვის ქვეშ აყენებს მოსარჩელის რეალურ განზრახვას - გაეშენებინა თხილის ნარგავები და ამგვარად მიეღო დამატებითი შემოსავალი. ამასთან, აღსანიშნავია ისიც, რომ მოქმედი კანონმდებლობა პირის ქონებაზე ელექტროგადამცემი ხაზების განთავსებისა და მათ არსებობის გამო მესაკუთრისათვის კომპენსაციის გაცემას არ ითვალისწინებდა. სასამართლომ დაასკვნა, ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასარჩელო მოთხოვნა მიუღებელი შემოსავლის 7 127,00 ლარისა და ყოველწლიურად 1 053,06 ლარის ანაზღაურების თაობაზე, როგორც დაუსაბუთებელი, არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო (იხ. სასამართლოს გადაწყვეტილება, ტ.1, ს.ფ. 303-314).

6. მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი

6.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა შემდეგი დასაბუთებით:

6.1.1. სასამართლომ ისე გამოიტანა გადაწყვეტილება, რომ სათანადოდ არ შეისწავლა საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებები. აპელანტის კუთვნილ ნაკვეთზე მოპასუხის მიერ ხე-მცენარეების გაჩეხვას ადასტურებდა ფოტო და ვიდეო მასალები, ასევე - სასამართლო სხდომაზე დაკითხული ორი მოწმე და ექსპერტიზის დასკვნა. ამასთან, თავად მოპასუხესაც არ უარყვია ხე-მცენარეების გაჩეხვის ფაქტი. მოპასუხე სადავოდ ხდიდა მხოლოდ მოჭრილი ხეების რაოდენობას და მოჭრის პერიოდს;

6.1.2. მოსარჩელის საკარმიდამო ნაკვეთზე მოპასუხის მიერ ხე-მცენარეთა ჭრების ერთადერთი კანონიერი საფუძველი, შესაძლოა, ყოფილიყო საქართველოს მთავრობის №366-ე დადგენილების მე-3 მუხლი, თუმცა, ამავე დადგენილების მე-14 და მე-15 მუხლები ზუსტად განსაზღვრავენ ასეთი ჭრების განხორციელების კანონიერ მეთოდებს, კერძოდ: ჭრების განხორციელებამდე უნდა მოხდეს მესაკუთრის ინფორმირება, ან თუ გადაუდებელი აუცილებლობაა, ჩატარებული სამუშაოების შემდეგ უნდა მოხდეს მესაკუთრის ინფორმირება და მიყენებული ზიანის ანაზღაურება.

მოპასუხეს არც ერთი მოთხოვნა არ შეუსრულებია, შესაბამისად, მის მიერ განხორციელებული ჭრები მართლსაწინააღმდეგოა;

- 6.1.3. ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2016 წლის 13 სექტემბრის №005483416 დასკვნით აბსოლუტურად ობიექტურად და ცალსახად დგინდება მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანის ოდენობა - 3912 ლარი. ამდენად, გამოკვეთილია მოპასუხისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების ყველა წინაპირობა (მართლწინააღმდეგობა, ბრალი, მიზეზობრივი კავშირი, ზიანი). მოცემულ დასკვნაში სათანადოდ არის ასახული ზიანის გამოთვლის მეთოდიკა, საიდანაც დგინდება, რომ მოპასუხის ქმედების შედეგად მოსარჩელემ ვერ მიიღო შემოსავალი 7127 ლარის ოდენობით.
- 6.2. აპელანტის მოსაზრებით, არც ერთი მოთხოვნა არაა ხანდაზმული, ვინაიდან თითოეული მათგანი გამომდინარეობს მოსარჩელის კანონით აღიარებული უფლებიდან: სსკ-ის 982-ე მუხლი ადგენს, რომ პირს, რომელმაც ხელყო მეორე პირის სამართლებრივი სიკეთე, მოვალეა აუნაზღაუროს უფლებამოსილ პირს ამით მიყენებული ზიანი. იმ გარემოებიდან გამომდინარე, რომ უსაფუძვლო ნორმების საფუძველზე წარმოშობილი მოთხოვნის მიმართ მოქმედებს ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა, ხოლო მოცემულ შემთხვევაში ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის საფუძველს სწორედ უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმები წარმოადგენს, მოსარჩელის მოთხოვნა ხანდაზმული ვერ იქნება (იხ. სააპელაციო საჩივარი, ტ.1, ს.ფ. 317-332).

7. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და დასკვნები:

- 7.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 ნოემბრის განჩინებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.
- 7.2. სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და სამართლებრივი შეფასებები (სსსკ-ის 390-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი) და განმარტა:
- 7.2.1. სსკ-ის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს ეს ზიანი, ხოლო სსკ-ის 997-ე მუხლით, პირი ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, რომელიც მიადგა მესამე პირს მისი მუშაკის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით თავისი შრომითი (სამსახურებრივი) მოვალეობის შესრულებისას. პასუხისმგებლობა არ

დადგება, თუ მუშაკი მოქმედებდა ბრალის გარეშე. პირს ზიანის ანაზღაურება დაეკისრება, თუ არსებობს ზიანის მიყენებისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების პირობები, კერძოდ, თუ სახეზეა ზიანი, მიყენებულია მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით და ზიანის მიმყენებელს მიუძღვის ბრალი. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა, ასევე, წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის სავალდებულო პირობას. ამასთან, ზიანი უნდა იყოს პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი ზიანის მიმყენებლის მოქმედებისა (უმოქმედობისა). ამ პირობების ერთობლიობა წარმოადგენს იურიდიულ შემადგენლობას. საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის №366-ე დადგენილების (იხ. 5.6 ქვეპუნქტი) მე-4 მუხლის 14-ე პუნქტის შესაბამისად, სარეაბილიტაციო- პროფილაქტიკური სამუშაოების შესრულების შემდეგ ელექტროგადამცემი ხაზის მფლობელი პირი ვალდებულია, საკუთარი ხარჯით აღადგინოს მიწის ან/და გზის საფარი, ანაზღაუროს ამ სამუშაოთა შესრულების შედეგად მიყენებული ზიანი. შესაბამისი სამუშაოს შესრულებამდე 3 დღით ადრე სამუშაოს შესრულების პირობები უნდა ეცნობოს მიწათმოსარგებლეს, ადგილობრივი თვითმმართველობის შესაბამის ორგანოს და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამის ტერიტორიულ ორგანოს. ამავე დადგენილების მე-15 პუნქტის მიხედვით, ავარიული შემთხვევების სალიკვიდაციო სამუშაოების წარმოებისას, როდესაც ხორციელდება აუცილებელი მიწის ან/და გზის საფარის დაზიანება, აუცილებელია ამ მუხლის მე-14 პუნქტში აღნიშნული ორგანოებისა და პირების შემდგომი სავალდებულო ინფორმირება და მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. ამ ნორმების ანალიზიდან გამომდინარე, მართალია, სამუშაოების მწარმოებელ პირს შესაძლოა დაეკისროს მიწის მესაკუთრისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება, თუმცა, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რაც დაკავშირებულია აუცილებელი მიწის ან/და გზის საფარის დაზიანებასთან და არა ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის ზონაში იმ მცენარეებისა და ხეების მოჭრასთან, რომელთა დარგვაც განხორციელდა ელექტროგადამცემი ხაზის მფლობელ პირთან შეუთანხმებლად და რისი მოჭრაც აუცილებელი იყო ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობის ნორმალური ფუნქციონირების, საავარიო-აღდგენითი და სარეაბილიტაციო-პროფილაქტიკური სამუშაოების მიზნით. კონკრეტულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ 2016 წლის იანვარში მოპასუხის თანამშრომლების ქმედებით არ მომხდარა მიწის ან/და გზის საფარის დაზიანების ფაქტი, მათ მიერ განხორციელდა ერთი ხის (თხმელას) და ტოტების მოჭრა, რაც განპირობებული იყო ელექტროგადამცემი ხაზების დაცვის ზონაში ელექტროგადამცემი ხაზების უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და

ელექტროენერგიის მიწოდების აღდგენის მიზნით, რაც, თავის მხრივ, გამორიცხავდა მოპასუხის ბრალეულობას. ამდენად, იმ გარემოებიდან გამომდინარე, რომ მოსარჩელემ მის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე მოპასუხის მიერ 2016 წლის იანვარ-თებერვლის თვეში ნარგავების უკანონო გაჩეხვისა და მოსარჩელისათვის ზიანის მიყენების ფაქტის დამტკიცება ვერ შეძლო, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად უარჰყო სასარჩელო მოთხოვნა გაჩეხილი ნარგავების ღირებულების - 3 912,00 ლარის ანაზღაურების თაობაზე.

7.2.2. სსკ-ის 411-ე მუხლის (ნორმის დეფინიცია იხ. წინამდებარე განჩინების 5.4 ქვეპუნქტში) საფუძველზე, მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ მიუღია პირს და რომელსაც იგი მიიღებდა, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო, ხოლო სსკ-ის 412-ე მუხლის თანახმად, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო დაწარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს. აღნიშნული ნორმა ათავისუფლებს მოვალეს ისეთი რისკისაგან, რაც მიუღებელია ქონებრივი პასუხისმგებლობის ჩვეულებრივი პრინციპისათვის. მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს, რომ მის მიერ განცდილი ზიანი არის ჩვეულებრივი და ნორმალური შედეგი ვალდებულების დარღვევისა. ზიანის სავარაუდოება დგინდება გონიერი ადამიანის თვალსაზრისით და არ განისაზღვრება კონკრეტული ვალდებულების დამრღვევის სუბიექტური შესაძლებლობებით. 7.3. დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა ქვემდგომი სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები, რომლის საფუძველზე არ დააკმაყოფილა სასარჩელო მოთხოვნა მიუღებელი შემოსავლის 7 127,00 ლარისა და ყოველწლიურად 1 053,06 ლარის ანაზღაურების ნაწილშიც (იხ. წინამდებარე განჩინების 5.5-5.7 ქვეპუნქტები; ასევე - სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, ტ.2, ს.ფ. 57-79).

8. მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი

8.1. მოსარჩელემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, მოითხოვა მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგ გარემოებებზე დაყრდნობით:

8.1.1. სასამართლომ არასწორად გაანაწილა მტკიცების ტვირთი: მოპასუხე აცხადებს, რომ მოსარჩელის ნაკვეთზე უფრო ნაკლები ხე-მცენარე იქნა მოჭრილი, ვიდრე მხარე სასარჩელო განცხადებაში მიუთითებდა. აღნიშნული გარემოება მოპასუხის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა და

ეს ფაქტი მას უნდა დაედასტურებინა სამუშაოების წარმოების ადგილზე შედგენილი სპეციალური სააღრიცხვო ჟურნალის წარდგენით, რომელშიც აღწერილი და მოწმეების მიერ დადასტურებული იქნებოდა, თუ რამდენი ხე-მცენარე მოიჭრა მოსარჩელის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე სამუშაოების დაწყებამდე. ასეთი დოკუმენტაცია მოპასუხეს არ წარუდგენია;

8.1.2. სასამართლომ არასწორად განმარტა სსკ-ის 412-ე მუხლი (ნორმის დეფინიცია იხ. 7.2.2 ქვეპუნქტში); სასამართლომ არასწორად განმარტა მესაკუთრის ხელყოფის მაკომპენსირებელი ნორმატიული აქტი - საქართველოს მთავრობის 366-ე დადგენილების მე-4 მუხლის მე-14 და მე-15 პუნქტები, რომლითაც დადგენილია, რომ გადაუდებელი აუცილებლობის გარდა, უნდა მოხდეს მესაკუთრის ინფორმირება ხე-მცენარეების ჭრის დაწყებამდე და დამდგარი ზიანის ანაზღაურება. სასამართლომ ეს ნორმები იგვარად განმარტა, რომ თითქოს ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება მაშინ დგება, თუ ამ პროცესის შედეგად ნაკვეთის მფლობელის გზა ან მიწის საფარი დაზიანდა. აღნიშნული მსჯელობით სასამართლომ დაარღვია კონსტიტუციით გარანტირებული საკუთრების უფლება და იმავდროულად დააკანონა მოპასუხე ორგანიზაციის უკანონოდ გამდიდრების ფაქტი. აქედან გამომდინარე, მოპასუხეს მომავალშიც იმის გარანტია ექნება, რომ სხვის საკუთრებაში განახორციელოს ჭრები ისე, რომ მესაკუთრეს კომპენსაცია არ გადაუხადოს;

8.1.3. მოპასუხის მიერ განხორციელებულ არამართლზომიერ ქმედებათა (ხე-მცენარეების ჭრა მესაკუთრის ინფორმირების გარეშე) ნამდვილობა დასტურდება 2016 წლის 8 თებერვალს შედგენილი აქტით, მოწმეთა ჩვენებებით და თავად მოპასუხის განმარტებითაც;

8.1.4. კასატორის მტკიცებით, სასამართლოს წარედგინა ყველა მტკიცებულება, რომლითაც დგინდება, რომ მოპასუხემ მოსარჩელის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე ყოველგვარი კომპენსაციისა და წინასწარი შეტყობინების გარეშე განახორციელა ხე-მცენარეების ჭრა; ამ ქმედების შედეგად დგება სსკ-ის 411-ე მუხლით გათვალისწინებული მავალდებულებელი გარემოება ზიანის ანაზღაურებაზე, რომელიც მოიცავს, როგორც ფაქტობრივ ქონებრივ დანაკლისს, ისე - მიუღებელ შემოსავალსაც. ყოველივე ზემოაღნიშნული წარმოადგენს მოპასუხისთვის პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველს;

- 8.1.5. სარჩელის ხანდაზმულობის ნაწილში, კასატორი იმეორებს იმავე არგუმენტს, რაც მის სააპელაციო პრეტენზიაშია ასახული (იხ. წინამდებარე განჩინების 6.2 ქვეპუნქტი) და განმარტავს, რომ ძირითადი სასარჩელო მოთხოვნის უფლების წარმოშობის დროდ ითვლება 2007 წელი, რომელიც, სარჩელის შეტანის თარიღის გათვალისწინებით, 10 - წლიანი ხანდაზმულობის ვადაშია განხორციელებული (იხ. საკასაციო საჩივარი, ტ.2, ს.ფ. 83-95).
- 8.2. კასატორმა 2018 წლის 2 აპრილს იშუამდგომლა სასამართლოს წინაშე საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე.

9. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

- 9.1. საკასაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 1 თებერვლის განჩინებით, საკასაციო განაცხადი წარმოებაშია მიღებული სსსკ-ის 391-ე მუხლის საფუძველზე დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მივიდა დასკვნამდე, რომ საკასაციო განაცხადი არ აკმაყოფილებს სსსკ-ის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, ამიტომ იგი დაუშვებელია შემდეგი არგუმენტაციით:

10. სსსკ-ის 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ და სხვა არაქონებრივ დავებში დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის

ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე. ზემოაღნიშნული ნორმები განსაზღვრავს იმ მოთხოვნებს, რომელთაც საკასაციო საჩივარი უნდა შეიცავდეს და ეფუძნებოდეს.

11. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი პუნქტით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება); საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ კასატორს არ წარმოუდგენია დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება), რაც საშუალებას მისცემდა სასამართლოს, არსებითად განსახილველად დაეშვა საკასაციო განაცხადი.
12. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. *ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ*, # 7932/03; *Van de Hurk v. Netherlands*, par.61, *Garcia Ruiz v. Spain [GC]* par.26; *Jahnke and Lenoble v France (dec.)*; *Perez v France [GC]*, par. 81)
13. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სსსკ-ის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოხსენებული საფუძვლით.
14. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკასაციო სასამართლოს სტაბილური პრაქტიკისაგან განსხვავების არსებობის საფუძვლით. სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს არსებული პრაქტიკისაგან (იხ. *ქვემოთ პუნქტები*).
15. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის შედავებას იმასთან

დაკავშირებით, რომ ქვემდგომმა სასამართლოებმა საქმის განხილვისას დაარღვიეს მხარეთა მტკიცების ტვირთის სტანდარტი და განმარტავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ მტკიცების ტვირთი მხარეებს შორის გადაანაწილა სწორედ იმ ზოგადი წესების გათვალისწინებით, რომელიც ახასიათებს საპროცესო სამართალწარმოებას და იცავს კანონის წინაშე მხარეთა თანასწორობის კონსტიტუციურ პრინციპს. აღნიშნული პრინციპი უზრუნველყოფს სამართალწარმოებისას მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის საფუძველზე დავის ობიექტურად და მიუკერძოებლად განხილვას და გადაწყვეტას (სსსკ-ის მე-4-5 მუხლები).

16. დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე ზიანის განხილვისას მტკიცების ტვირთის ზოგადი წესიდან გამონაკლისის დადგენას არც პროცესუალური კანონმდებლობა და არც სამოსამართლო სამართალი (პრაქტიკა) არ იცნობს. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ დელიქტური ვალდებულების სამართლებრივი ბუნების გათვალისწინებით, მტკიცებულებათა წარდგენა უფრო ლოგიკური და ბუნებრივია, რომ დაეკისროს იმ მხარეს, რომელიც ამტკიცებს, რომ მოპასუხე მხარის არამართლობიერი ქმედების შედეგად ზიანი მიადგა, ხოლო მოპასუხეს საკუთარი მტკიცების ფარგლებში ევალება, რომ წარადგინოს შედავება, რომელიც სრულად (ან ნაწილობრივ) გამორიცხავს სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებისთვის სავალდებულებლო წინაპირობებს (ფაქტობრივ და სამართლებრივ გარემოებათა ერთობლიობას). ამდენად, უსაფუძვლოა კასატორის პრეტენზია იმასთან დაკავშირებით, რომ მთავრობის დადგენილებიდან (იხ. ამ განჩინების 5.4 ქვეპუნქტი) გამომდინარე, მხარის მიერ სარჩელში მითითებული ფაქტები პრეზუმირებული უნდა იქნეს, როგორც უდავო და დადასტურებული, რომელთა მტკიცების ტვირთისგან მოსარჩელე გათავისუფლდება და მისი გამორიცხვა მხოლოდ მოპასუხის კვალიფიციურ შედავებაზეა დამოკიდებული.

17. საკასაციო სასამართლომ დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე სამართალწარმოებებში მტკიცების ტვირთის განაწილებასთან დაკავშირებით ერთ-ერთ საქმეში განმარტა: „დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე პასუხისმგებლობის სოლიდარულად დაკისრების მიზნებისათვის მოსარჩელის მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებების წრეს განეკუთვნება თავად ზიანის არსებობის ფაქტი, მოპასუხეების მართლსაწინააღმდეგო ქმედება და მიზეზობრივი კავშირი ამ ქმედებასა და ზიანს შორის“ (იხ. სუსგ ას-N521-494-2015, 23.10.2015). მაშასადამე, მოსარჩელემ, სსსკ-ის 102-ე მუხლით გათვალისწინებული მტკიცების სტანდარტის დაცვით, სარწმუნო და დამაჯერებელი მტკიცებულებების წარდგენის გზით უნდა დაამტკიცოს,

რომ არსებობს ზიანის ანაზღაურებისთვის აუცილებელი წინაპირობები, ხოლო საწინააღმდეგო გარემოებების მტკიცება მოპასუხეს ევალება, რისი დამაჯერებლად განხორციელებაც მოსარჩელისათვის არახელსაყრელ სამართლებრივ შედეგს განაპირობებს.

18. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს კასატორის მტკიცებას იმასთან დაკავშირებით, რომ მოპასუხის მხრიდან მთავრობის N 366-ე დადგენილებით გათვალისწინებულ სამართლდარღვევათა არსებობა (არამართლზომიერ ქმედება), საკმარის საფუძველს წარმოადგენს სსკ-ის 411-412-ე და 992-ე მუხლებით გათვალისწინებული სამართლებრივი კვალიფიკაციისათვის.

18.1. უწინარესად, საკასაციო სასამართლო იმას აღნიშნავს, რომ ზემოხსენებული მატერიალური კანონმდებლობა ითვალისწინებს ხელყოფილი სამართლებრივი სიკეთის დაცვას და მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, რა დროსაც არსებითი მნიშვნელობა გააჩნია იმის გამორკვევას, თუ რა შემთხვევაშია მოთხოვნა განხორციელებადი. ამ მიზნის მისაღწევად მოსარჩელემ რამდენიმე სამართლებრივი კომპონენტის (ფაქტობრივი გარემოებების) ერთობლიობა უნდა დაადასტუროს. ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილების საჭირო წინაპირობების გამორკვევის მიზნით საკასაციო სასამართლოს მიერ არაერთ გადაწყვეტილებაშია განამარტებული: „ზიანის დაკისრების მატერიალურ საფუძველს ქმნის სსკ-ის 992-ე მუხლი (დელიქტური პასუხისმგებლობის დაკისრების მარეგულირებელი ნორმა), რომელიც იმავდროულად განსაზღვრავს პასუხისმგებლობის დაკისრების წინაპირობებს და შედგება შემდეგი კომპონენტების ერთობლიობისაგან: ზიანი, მიზეზშედეგობრივი კავშირი და ბრალი. იმისათვის, რომ პირს დაეკისროს ზიანის ანაზღაურება, საჭიროა ერთდროულად არსებობდეს რამდენიმე პირობა, კერძოდ, ქმედება უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო, მართლწინააღმდეგობა გამოწვეული უნდა იყოს განზრახი ან გაუფრთხილებელი ქმედებით, ქმედებას უნდა მოჰყვეს ზიანი, ქმედებასა და მიღებულ შედეგს შორის უნდა არსებობდეს მიზეზობრივი კავშირი. ამ პირობათა ერთობლიობა სავალდებულოა ზიანის იურიდიული შემადგენლობისათვის, ანუ დელიქტური ვალდებულების წარმოშობისათვის“ (იხ.სუსგ-ები: N 521-494-2015, N ას-593-568-2016, N ას-1114-1034-2017, N ას-1185-1105-2017, N ას-72-72-2018; N 1158-1078-2017; N ას 150-150-2018).

18.2. განსახილველ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებებით დგინდება, რომ მოპასუხის არამართლზომიერი ქმედებების დადასტურების შემთხვევაშიც კი, არ დასტურდება მოთხოვნის დაკმაყოფილებისთვის მნიშვნელოვანი ისეთი წინაპირობა, როგორიცაა თავად ზიანის არსებობის ფაქტი. ზიანის ანაზღაურებისთვის საჭირო გარემოებათგან, სამართლებრივი კონსტრუქციის ერთ-ერთი ელემენტის - ზიანის არარსებობა, უკვე გამორიცხავს სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების პერსპექტივას. ამდენად, საკასაციო სასამართლო

იზიარებს კასატორის მსჯელობას, რომ სსკ-ის 992-ე მუხლი უზრუნველყოფს მესაკუთრისთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას, თუმცა, როგორც უკვე აღინიშნა, ზიანის არსებობის ფაქტი მატერიალურად (მტკიცებულებებით) სარწმუნოდ უნდა დადასტუროს მოსარჩელემ, რაც მოცემულ შემთხვევაში მხარემ ვერ შეძლო.

19. საკასაციო სასამართლო არ ეთანხმება კასატორის მსჯელობას, რომ მოსარჩელემ სარწმუნოდ დაასაბუთა ზიანის არსებობა ექსპერტიზის დასკვნის, მოწმეთა ჩვენებებისა და თავად მოპასუხის განმარტების საფუძველზე. საკასაციო სასამართლომ ერთობლივად შეამოწმა წარმოდგენილი მტკიცებულებები და განმარტავს: როგორც ირკვევა, ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს ექსპერტების წინაშე დასმული იყო კითხვა იმასთან დაკავშირებით, თუ რა ღირებულების ხე-მცენარეები გაიჩეხა და მაღალი ძაბვის ხაზებიდან სარეკომენდაციო დაშორების გათვალისწინებით, რამდენი კვ.მ მიწის ფართობს ვერ იყენებს მესაკუთრე და, მისი გამოყენების შემთხვევაში, რა მოგებას მიიღებდა. ექსპერტმა დაადგინა, რომ ელექტროგადამცემი ხაზების გამო გაჩეხილი ხე-მცენარეების ღირებულებამ 3 912 ლარი შეადგინა, ხოლო მიწის ნაკვეთზე ელექტრო ხაზის გადაკვეთის სიგრძე შეადგენს 80 (იხ.ტ.1, ს.ფ.38-55). აქვე, ექსპერტი აღნიშნავს, რომ ჩატარებული კვლევა დამკვეთის მიერ მიწოდებულ ინფორმაციას დაეფუძნა. რაც შეეხება შპს „ფინანსური მართვის ჯგუფის“ საშემფასებლო ანგარიშს (იხ.ტ.1, ს.ფ. 71-76), მასში მითითებულია, რომ პირველი ექპერტიზით გამოკვლეულ მიწის ფართობზე - 80 კვ.მ თხილის ბაღის ფუნქციონირების შემთხვევაში, მესაკუთრე 2007-2016 წლებში მიიღებდა შემოსავალს - 7 127 ლარს.

20. საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოების მსჯელობას იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელისთვის მიყენებული ზიანის ოდენობა საქმეში მოთავსებული მტკიცებულებების საფუძველზე არ მიიჩნევა სარწმუნოდ დადასტურებულად. კერძოდ, ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნიდან ირკვევა, რომ ხე-მცენარეთა გაჩეხვის შედეგად მიყენებული ზიანის დაანაგარიშებული ოდენობა ეყრდნობა თავად ექსპერტიზის დამკვეთის მიერ მიწოდებულ ინფორმაციას, რაც, განსახილველ შემთხვევაში არ წარმოადგენს ობიექტური და მიუკერებელი პირისგან მიღებულ ინფორმაციას და ამგვარი დასკვნა ვერ ისარგებლებს სარწმუნოების მაღალი ხარისხით. ასევე, არათანამიმდევრული და არადამაჯერებელია მოწმეთა ჩვენებები იმასთან დაკავშირებით, თუ რამდენი ხე-მცენარე, როდის და ვის მიერ გაიჩეხა, ან რამდენად იყო

თავად მოწმე ამ ფაქტის მხილველი. წარმოდგენილი მტკიცებულებებით სარწმუნოდ არ დასტურდება ისეთი სადავო გარემოებაც, თუ როდის იქნა მოჭრილი მითითებული ხე-მცენარეები - მოსარჩელისათვის მიწის ნაკვეთის საკუთრებაში გადაცემამდე თუ - მის შემდეგ.

21. მიუღებელ შემოსავალთან დაკავშირებით, კასატორს მიაჩნია, რომ ელექტროსადენების განთავსების შედეგად, მისი მიწის ნაკვეთის შეზღუდულად გამოყენების გამო, 2007 – 2016 წლებში, მოსარჩელემ დაკარგა თხილის რეალიზაციის შედეგად სავარაუდოდ მისაღები თანხა - 7 127 ლარი, ხოლო მომდევნო წლებში, ამავე საფუძვლით, მოპასუხემ მოსარჩელეს, კომპენსაციის სახით, ყოველწლიურად 1053.06 ლარი უნდა გადაუხადოს. მოთხოვნის საფუძვლიანობის შესწავლის მიზნით საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგ გარემოებებზე: „ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის წესისა და მათი დაცვის ზონების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის №366-ე დადგენილების მე-4 მუხლის მეორე პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის ზონასა და განაკაფებში ელექტროგადამცემი ხაზის მფლობელი პირის წერილობითი თანხმობის გარეშე აკრძალულია მცენარეების, ხეების დარგვა, ღობეების, ცხოველების სადგომების, საკვებისა და სასუქების საწყობების მოწყობა და სხვ. ამავე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, ამ მუხლის მეორე პუნქტში მითითებული სამუშაოების ჩატარების მიზნით, დაინტერესებული პირის მიერ განცხადებით მიმართვიდან ერთი კვირის ვადაში, ელექტრული ქსელის მფლობელი პირი ვალდებულია, განმცხადებელს წერილობით აცნობოს თანხმობა ან მოტივირებული უარი. როგორც საქმეში არსებული მასალებით დგინდება, მოსარჩელეს მოპასუხისთვის მის ნაკვეთზე გამავალი ელექტრული ქსელის ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის ზონასა და განაკაფებში თხილის ნერგების დარგვის მოთხოვნაზე თანხმობის მისაღებად არ მიუმართავს. აღნიშნული ფაქტი ეჭვქვეშ აყენებს მოსარჩელის რეალურ განზრახვას, რომ მას სურვილი ჰქონდა, გაეშენებინა თხილის ნარგავები და მიეღო დამატებითი შემოსავალი. უფრო მეტიც, მხარეები სადავოდ არ ხდიან იმ ფაქტს, რომ არც მოსარჩელეს და არც უწინდელ მესაკუთრეს, არასოდეს ჰქონია თხილის ბაღი გაშენებული. შესაბამისად, მოპასუხე

ორგანიზაციის მიერ მოსარჩელის მიწის ნაკვეთზე ელექტროსადენების განთავსება ამ უკანასკნელისათვის ვერ გახდებოდა იმ შემოსავლის მიუღებლობის მიზეზი, რომელსაც ეს უკანასკნელი ვერ მიიღებდა ამ ელექტროსადენების განთავსების გარეშე. ამდენად, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა ერთობლიობა არ ქმნის მატერიალურ საფუძველს, რომ სასარჩელო მოთხოვნა მიუღებელი შემოსავლის - 7 127 ლარისა და ყოველწლიურად - 1 053,06 ლარის ანაზღაურების თაობაზე დასაბუთებულია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

22. მიუღებელი შემოსავლის მოთხოვნის, როგორც არაპირდაპირი ზიანის, დაკმაყოფილებისთვის საჭირო წინაპირობები განმტკიცებულია უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკითაც. საკასაციო სასამართლომ ერთერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა: „ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რამდენად მოსალოდნელი იყო მისი მიღება. მიუღებელი შემოსავალი თავისი ბუნებით გულისხმობს „წმინდა ეკონომიკურ დანაკარგს“ (*pure economic loss*), რომელიც ხელშეკრულების მხარემ განიცადა და რომელსაც ადგილი არ ექნებოდა, ხელშეკრულება რომ ჯეროვნად შესრულებულიყო. იმისათვის, რომ შემოსავალი მიუღებლად ჩაითვალოს, მას პირდაპირი და უშუალო კავშირი უნდა ჰქონდეს მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევასთან. პირდაპირ კავშირში იგულისხმება მოვლენების, მოქმედებისა და დამდგარი შედეგის ის ლოგიკური ბმა, რომელიც არ ტოვებს შემოსავლის მიღების რეალურ შესაძლებლობასთან დაკავშირებული ეჭვის საფუძველს“ (შდრ: სუსგ-ები №ას-459-438-2015წ; №ას-54-54-2018წ).

23. საკასაციო სასამართლო აგრეთვე არ იზიარებს საკასაციო შედავების მართებულობას იმასთან დაკავშირებით, რომ დელიქტური ვალდებულებიდან წარმოშობილ მოთხოვნათა ხანდაზმულობის ვადა 10 წელია. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ დელიქტური მოთხოვნების მარეგულირებელი ნორმები ადგენენ ხანდაზმულობის სპეციალურ ვადას, რომელიც სსკ-ის 1008-ე მუხლიდან გამომდინარე, 3 წლით განისაზღვრება: „დელიქტით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების ხანდაზმულობის ვადა არის სამი წელი იმ მომენტიდან, როცა დაზარალებულმა შეიტყო ზიანის ან ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის შესახებ“. ამდენად, უდავოა, რომ შემთხვევაშიც კი, თუ დადგინდებოდა, რომ მოპასუხე 2007 წლიდან სარჩელის შეტანის დღემდე, პერმანენტულად ჩადიოდა არამართლობიერ ქმედებებს, სასარჩელო მოთხოვნა ზიანის ანაზღაურების თაობაზე, მისი შეტანიდან უკანასკნელი

სამი წლის პერიოდზე იქნებოდა განხორციელებადი, სხვა შემთხვევებში კი იგი ხანდაზმულია და არ ექვემდებარება დკამაყოფილებას.

24. კასატორის შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა, რადგან სსსკ-ის 401-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „ამ კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე საკასაციო საჩივრის დასაშვებობას ამოწმებს სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობა. სასამართლო კოლეგია უფლებამოსილია აღნიშნული საკითხი ზეპირი მოსმენის გარეშე გადაწყვიტოს“. განსახილველი საქმე თავისი სმართლებრივი მნიშვნელობით არ იქნა მიჩნეული იმ კატეგორიის დავად, რომელზეც საქმის ზეპირი განხილვის ფორმით ჩატარების საჭიროებას დაადგენდა საკასაციო სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობა.
25. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება დასაბუთებულია და კანონიერი, შესაბამიად, არ არსებობს საკასაციო განაცხადის არსებითად განსახილველად დასაშვებად ცნობის სმართლებრივი საფუძველი
26. სსსკ-ის 401-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება, მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 285-ე, 391-ე, 401-ე, 408.3-ე მუხლებით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა :

1. შ--- მ-----ის შუამდგომლობა, საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე, არ დაკმაყოფილდეს;
2. შ--- მ-----ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველად;
3. შ--- მ-----ეს (პ/ნ 0-----) დაეკისროს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 1 თებერვლის განჩინებით (საქმე № ას-80-80-2018) საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის - 604.6 ლარის 30 %-ის 181.38 ლარის გადახდა საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ;

4. განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე

ე. გასიტაშვილი

მოსამართლეები:

ზ. ძლიერიშვილი

ბ. ალავიძე